



Peter Cuijpers

Lessen uit het leven van Abram, Hagar en Sarai

Genesis 16

Overzicht van Abrams geschiedenis Genesis 12 - 16

Genesis 12:1-3	Abrams roeping en <i>Gods beloften</i> .
Genesis 12:4-6	Abrams gehoorzaamheid en geloof (A. 75 jaar. S. 65 jaar).
Genesis 12:7	Abram bevestigt in het geloof – <i>landbelofte gegeven</i> .
Genesis 12:8	Abram in de juiste positie (tussen Bethel en Ai; tent; altaar).
Genesis 12:9	Abram ‘daalt’ verder af naar het Zuiderland (Negev - Egypte)
Genesis 12:10	Abram wordt beproefd (hongersnood).
Genesis 12:11-13	Abram staat op het punt Egypte binnen te trekken (ongeloof - list)
Genesis 12:14-20	Abram in Egypte – geen ‘zegen’ maar een ‘vloek’.
Genesis 13-14	Abram en Lot van elkaar gescheiden.
Genesis 15	Abram opnieuw bevestigt in het geloof – <i>beloften herhaald</i> .
Genesis 16:	Abram - Sarai - Hagar (ongeloof en vleselijk handelen).

Hagars vlucht

'Maar Sarai, de vrouw van Abram, had hem geen kinderen geschonken. Nu had zij een Egyptische slavin, van wie de naam Hagar was. Daarom zei Sarai tegen Abram: Zie toch, de HEERE heeft mijn baarmoeder gesloten, zodat ik geen kinderen kan krijgen. Kom toch bij mijn slavin; misschien zal ik uit haar nageslacht krijgen. En Abram luisterde naar de stem van Sarai' (Gen. 16:1-2).

Abram (85 jaar) en Sarai (75 jaar) vertrouwden niet langer op de Heere en grepen naar wat wij kunnen noemen *wereldse* middelen of methoden om een kind te krijgen. Hagar, de Egyptische slavin, werd door Sarai als bijvrouw aan Abram gegeven. Hij kwam bij haar en zij werd zwanger (vs. 3-4a). Het kind dat uit deze relatie voortkwam was Ismaël, een 'wilde ezel van een mens' (vs. 12). Ismaël spreekt van de werken van het vlees. God laat niet met Zich spotten. Want wat een mens zaait, dat zal hij ook oogsten. Want wie voor zijn eigen vlees zaait, zal uit zijn vlees verderf oogsten (Gal. 6:7-8). De gevolgen voor Abram en zijn huis waren dramatisch. We kunnen het als volgt samenvatten:

- Sarai was verachtelijk geworden in de ogen van Hagar (vs. 4b).
- Sarai voelde zich gekrenkt en veracht (vs. 5).
- Abram kreeg hiervoor de rekening gepresenteerd door Sarai (vs. 5).
- Abram trok zijn handen er vanaf en gaf Sarai de vrije hand om met Hagar te doen wat zij wilde (vs. 6).
- Sarai vernederde Hagar (vs. 6).
- Hagar vluchtte van haar weg (vs. 6).

Kommer en kwel. Dit zijn de gevolgen als wij niet langer op God vertrouwen en naar methoden grijpen die wel 'menselijk' zijn, maar tegen Gods principes indruisen. In de wereld, o.a. Egypte, was dit soort draagmoederschap een veel voorkomend gebruik. God had tot drie keer toe beloofd dat Abram gezegend zou worden met een groot, eigen nageslacht. In plaats dat hij God op Zijn woord nam, luisterde hij naar Sarai. Deze manier van handelen komen we ook in de christenheid tegen. Het is zogenaamd pragmatisch denken. Als het 'werkt' is het goed! Het doel heiligt de middelen! Iemand heeft eens gezegd: Het maakt niet uit of de kat wit of zwart is, als hij maar muizen vangt. Wij zijn zo doelgericht bezig, dat praktisch alle middelen zijn geoorloofd om ons doel te bereiken. In dit geval was dat kinderen krijgen. Het middel dat God had aangegeven, was geloof en vertrouwen in Zijn belofte. Sarai en Abram grepen echter naar een ander middel: Hagar, de Egyptische. Een werelds

gebruik werd ingezet om het doel te bereiken. En met succes, het werkte! Ze kregen wat ze wilden: Hagar werd zwanger. Deze manier van denken en handelen was 'vleselijk'. Hier werd niet voor de Geest gezaaid, maar voor het eigen vlees (Gal. 6:8). Wat hieruit voortkwam, leverde dan ook alleen maar moeilijkheden op. Vanaf het moment dat Hagar merkte dat zij zwanger was, begonnen de problemen en was het gedaan met de rust en vrede in het huis van Abram. Afgunst, jaloezie, twist, verwijten en vernedering. Kortom, het vlees begon zich bij alle betrokkenen te roeren.

Waar is het fout gegaan?

Het antwoord op deze vraag vinden we in Genesis 12:10, toen Abram naar Egypte trok, en misschien nog wel eerder. Namelijk toen Abram zijn positie tussen Bethel en Ai verliet en steeds verder trok naar het Zuiderland (Gen. 12:9). Ai betekent: 'ruïne', 'puinhopen'. Dit is een beeld van wat de wereld voor een gelovige behoort te zijn: een ruïne, een puinhoop. De plaats zou in werkelijkheid pas zo'n zeshonderd jaar later tot een puinhoop worden gemaakt (Joz. 8:28). Zo is het ook met de wereld. De hele wereld ligt in het boze (1 Joh. 5:19). Het vonnis over de wereld is reeds door God geveld, maar zal in de nabije toekomst worden uitgevoerd (Openb. 6-19). Bethel betekent: 'huis van God'. Wij zijn huisgenoten van God geworden en ons oog is gericht op de hemel, op het Vaderhuis. Zolang we ons nog hier op aarde bevinden, zijn we ons ervan bewust dat ons burgerschap in de hemelen is, waaruit wij ook de Heer Jezus Christus als Heiland verwachten (Fil. 3:20-21). Wij hebben hier dan ook geen vaste stek, maar een 'tent': een tijdelijk onderkomen. Wij zijn vreemdelingen en bijwoners op aarde (Hebr. 11:13).



Sarai geeft Hagar aan Abram (Gen. 16:3).

Charles Baron de Steuben.

Egypte is óók een beeld van de wereld, maar in een ander karakter. Namelijk niet voorgesteld als een puinhoop (Ai), maar in haar rijkdom, wijsheid en onafhankelijkheid van God. Egypte kenmerkt zich door de woorden: '(...) van mij zijn mijn Nijlarmen, zelf heb ik ze voor mij gemaakt'. (Ezech. 29:3-9). Egypte voelde zich niet afhankelijk van God, de

Schepper. De Nijl met zijn zeven stromen was de afgod die zij als hun eigendom beschouwden. Daarom liet God in de eerste plaag over Egypte zien dat de Nijl Hém toebehoorde en Hij ermee kon doen wat Hij wilde. Hij had de macht om de levensader die door Egypte stroomde te veranderen in een dode en stinkende rivier (Ex. 6:17-25).

Als wij de goede kijk op de wereld verliezen (Ai) en ons blindstaren op de rijkdommen en de voorspoed van Egypte, begeven wij ons op glad ijs (vgl. Lot in Gen. 13:10, en het volk in Jer. 42:7-22; 43:1-7). Hoe dichter de gelovige naar de grens van Egypte 'afdaalt', hoe gevaarlijker het voor hem wordt. Bij de eerste de beste beproeving (hongersnood) is het maar een kleine stap om de toevlucht tot de graanschuren van Egypte te nemen.

Zeker, we nemen ons voor daar als 'vreemdeling' te verblijven (Gen. 12:10), maar als wij zonder God en niet in geloof Egypte binnentrekken, komen we onherroepelijk in de problemen (Gen. 12:11vv.). Gelukkig is God genadig en geduldig. Hij zorgde ervoor dat Abram weer veilig uit Egypte werd geleid, maar wel mét Hagar (Gen. 12:16). We plukken altijd de bittere vruchten van onze eigen gekozen wegen.

Waar is het nog meer fout gegaan?

Abram luisterde naar Sarai (Gen. 16:2; vgl. Gen. 3:6,12). Hij had niet de geestelijke kracht om zijn vrouw te vermanen en terecht te wijzen. Hoe kwam dit? Het rationele denken zal hierin zeker een rol hebben gespeeld, maar de hoofdoorzaak moeten we volgens mij zoeken in Genesis 12:11vv. Abram had uit zelfbehoud zijn vrouw Sarai opgeofferd; door hem kwam ze in een benarde en pijnlijke situatie terecht. Als God niet had ingegrepen (Gen. 12:17), was het helemaal misgegaan. Ondanks de afspraak die zij hadden gemaakt, de zogenaamde 'liefdedienst' die de aartsvader van zijn vrouw had gevraagd (Gen. 20:13), moet Sarai zich door haar man verraden hebben gevoeld. Hoewel zij hem gehoorzaamde en hem heer noemde (1 Petr. 3:6), moet dit bij haar diepe wonden hebben achtergelaten. De handelwijze van Abram en het feit dat hij met een beschaamd gezicht door de farao werd weggestuurd, heeft hun relatie geen goed gedaan. Het vertrouwen en het respect voor haar man had een behoorlijke knauw gekregen. Maar dit heeft ook zijn sporen nagelaten in het leven van Abram. We mogen aannemen dat hij zich ten opzichte van zijn vrouw schuldig heeft gevoeld, maar we lezen nergens dat hij zijn verkeerde gedrag tegenover haar heeft beleden. Hierdoor werd hij kwetsbaar en heeft hij aan gezag en aan geestelijke kracht ingeboet.

Zonde berooft ons van onze geestelijke kracht. We moeten hiermee dan ook zo snel mogelijk en op de juiste wijze afrekenen. Zonden die niet worden beleden, werken als bloedzuigers die zich aan ons vasthechten en ons langzaam maar zeker 'leeg' zuigen. Om weer in de goede geestelijke toestand te komen, moeten we onze fouten en zonden belijden: zowel naar God toe alsook naar de naaste. Hier van Abram naar Sarai toe. We vragen ons wel eens af hoe het toch mogelijk is dat sommigen die vroeger geloof en geestelijke kracht toonden, zó zijn veranderd in hun denken en opvattingen? Deze geschiedenis helpt ons die vraag te beantwoorden. Het zouden wel eens niet-beleden zonden kunnen zijn, waardoor er een vertrouwensbreuk in de relatie tussen man en vrouw is gekomen. De vrouw is vaak de stuwende kracht achter haar man. De satan zal altijd proberen ons ten val te brengen (Gen. 3:1vv.). Als hij geen directe ingang bij de man vindt, gebruikt hij de vrouw. De duivel, de vijand en tegenstander van God, wordt ook wel 'diabolos' genoemd; dat betekent letterlijk de 'door-elkaar-gooier'. Hij is erop uit de scheppingsorde van God door elkaar te gooien. In Genesis zei hij tegen de vrouw: 'U zult zeker niet sterven. Maar God weet dat, op de dag dat u daarvan eet, uw ogen geopend zullen worden en dat u als God zult zijn, goed en kwaad kennend' (Gen. 3:4-5). En in onze tijd zegt hij tegen de mensen met zoveel woorden: Man en vrouw zijn gelijk aan elkaar! Lees zelf maar wat God hierover zegt in Zijn Woord: 'U hebt Christus aangedaan. Daar is geen Jood of Griek, daar is geen slaaf of vrije, daar is geen man of vrouw; want u bent allen één in Christus Jezus' (Gal. 3:28). Man en vrouw zijn gelijk en claimen in de gemeente ook dezelfde rechten.

En de vrouw zag dat de boom goed was om van te eten, en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook haar man, die bij haar was, en hij at (Gen. 3:6). Hier in Genesis vinden we duidelijk de handelwijze van de oude slang. Zijn gedachten zijn ons niet onbekend; en toch lukt het hem telkens opnieuw voordeel op ons te behalen (vgl. 2 Kor. 2:10-11). Wie zegt dat vrouwen aan hun eigen mannen onderdanig moeten zijn, omdat de man het hoofd van de vrouw is (Ef. 5:22), trapt 'de slang op zijn staart' en krijgt met felle tegenstand te maken. Het zwijggebod van 1 Korinthiërs 14:34 is door de tegenstander zover uitgehold dat we er alle kanten mee op kunnen. Hij heeft de zaken zó door elkaar gegooid dat het kwade goed wordt genoemd, en het goede kwaad. Duisternis wordt voorgesteld als licht, en licht als duisternis; het bittere wordt zoet en het zoete wordt bitter (Jes. 5:20). Het is de 'diabolos' gelukt gemeenten binnen te komen en de zaken door elkaar te gooien. Er zijn genoeg voorbeelden: Adam luisterde naar Eva; Abram luisterde naar Sarai; Salomo luisterde naar zijn vreemde vrouwen; Achab luisterde naar Izebel; Herodes luisterde naar Herodias. Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden en

zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen zijn gekomen (1 Kor. 10:11).

Abram had niet de geestelijke kracht om 'nee' te zeggen tegen het voorstel van Sarai (vs. 2). Toen de zaak uit de hand liep, had hij ook niet de geestelijke kracht om als de heer des huizes op te treden. Sarai manipuleerde Abram en gaf hem de schuld van de belediging die haar was aangedaan (vs. 5). In plaats dat hij zijn vrouw en haar slavin tot de orde riep (vgl. Fil. 4:2-3), trok hij zijn handen terug en liet het aan Sarai over om met Hagar te doen wat goed was in haar ogen. Dit kon natuurlijk niet goed aflopen! Sarai, die van haar man de vrije hand had gekregen, vernederde Hagar; en die vluchtte van haar weg (vs. 6). In veel opzichten maakte Abram hier een slechte beurt. Helaas heeft hij niet zoveel ervan geleerd (vgl. Gen. 20:1-18). Het is voor ons, als mannen, te hopen dat wij er wél iets van leren!

Hagar en de Engel van de Heere

Hagar vluchtte weg van haar meesteres Sarai. *'De Engel van de HEERE vond haar bij een waterbron in de woestijn, bij de bron aan de weg naar Sur'* (vs. 7). De naam Hagar betekent 'vlucht'. Hagar werd in deze driehoeksverhouding het grootste slachtoffer. Ze zag geen andere uitweg dan te vluchten – weg van Sarai! Een jonge zwangere vrouw op weg naar Sur, een stad vlakbij de Egyptische grens (1 Sam. 27:8). Hagar was dus op weg gegaan naar het land waaruit zij als slavin door Abram was meegenomen.

Egypte is een beeld van de wereld. Het is beschamend te zien dat mensen, die wij eerst uit de slavernij van Egypte hebben gevoerd, door ons toedoen geen andere uitweg zien dan terug te gaan naar hun oorsprong: de wereld. 'Dan had Hagar maar meer respect moeten tonen voor haar meesteres', zult u misschien zeggen. Dat klopt! Maar vleselijk gedrag lokt een vleselijke reactie uit. Niet Hagar, maar Abram en Sarai waren verantwoordelijk voor dit drama. Zij waren bekend met Gods gedachten en beloften; Hagar was een onwetende. Zij hadden uit ongeloof het initiatief genomen om Hagar tot draagmoeder te maken. En toen het uit de hand liep, liet Abram Hagar ook nog als een baksteen vallen. Hagar voelde zich vernederd en verlaten. Alles waar zij op vertrouwd had, was voor haar weggefallen.

Haar gedrag is zeker niet goed te praten, maar het wordt overschaduwd door het verkeerde gedrag van Abram en Sarai. Wat hier gebeurde, was ernstig. Hoe gedragen wij ons als gelovigen? Hoe gaan wij met elkaar om? Hebben wij ons wel eens eerlijk afgevraagd hoeveel personen door ons verkeerde gedrag zijn teruggegaan naar Egypte? Voor Sarai was Hagar slechts een *slavin*. Ze heeft haar

niet eens bij haar naam genoemd. Het gedrag van Sarai en Abram heeft geen respect bij Hagar afgedwongen. Laten wij daarom niet al te zwaar over haar oordelen. Het ontbreekt ons vaak aan begrip en inlevingsvermogen.

Maar er was iemand die wél begrip had voor Hagar: de Engel van de Heere. Hij zocht Hagar direct op, terwijl Abram en Sarai dertien jaar lang taal noch teken kregen van de Heere God. Alleen al hieruit kunnen we opmaken hoe de verhoudingen lagen en hoe God tegen de dingen rondom Hagar aankeek. De Engel van de Heere of de Engel van God [Malakh Adonaj], is een aanduiding die zesenvijftig maal voorkomt in het Oude Testament. Hier in Genesis 16 is het de eerste keer. In vers 13 wordt de Engel vereenzelvigd met God Zelf. Hij spreekt als God, is aan God gelijk en maakt aanspraken op bepaalde voorrechten en eigenschappen die alleen de Heere toekomen (Gen. 16:7-13; 21:17-18; 22:11-18; Ex. 3:2; Richt. 2:1-4; 5:23; 6:11-24; 13:3-22; Zach. 1:12; 3:1; 12:8). Voordat de Heere Jezus Mens werd, openbaarde Hij Zich als deze Engel. Met de menswording van Christus houden ook de verschijningen van de Engel van de Heere op. We mogen hieruit voorzichtig concluderen dat de Engel van de Heere *Christus* vóór de vleeswording is.

Opmerkelijk is het dat Hij Zich allereerst vertoonde aan een gevluchte Egyptische slavin! Bij God is geen aanzien van de persoon. Christus is gekomen om het *verlorene* te zoeken en te behouden (Luk. 19:10). Vóór Zijn menswording zocht Hij Hagar op, ná de menswording zocht Hij de Samaritaanse vrouw op (Joh. 4). Beide vrouwen waren 'outcasts'. Hagar was een geminachte en vernederde slavin. De Samaritaanse vrouw had een slechte reputatie in haar stad en de Joden keurden haar al helemaal geen blik waardig. Toch zijn dit de mensen waarvoor de Heere Jezus gekomen is! Hij zocht hen op, en voor hén heeft Hij Zichzelf overgegeven.

Hagar, waar kom je vandaan en waar ga je heen?

De Engel van de Heere begon het gesprek met het stellen van een vraag (vgl. Joh. 4:7). Die manier van benaderen is ontwapenend. We geven de ander de kans zich te uiten. Mensen die angstig, teleurgesteld en wantrouwend zijn, hebben de neiging om muren op te trekken waarachter ze zich verschuilen. Door vragen te stellen geven wij hun de mogelijkheid uit hun schuilplaats te komen en hun hart te luchten (vgl. 1 Kon. 19:9). Dat lukt vaak, maar niet altijd.

Als God Zelf echter aan de mens een vraag stelt, moet hij wel uit zijn schuilplaats komen (vgl. Gen. 3:8-9). Wij kunnen voor God geen verstopperse spelen. Hij doorgrondt en kent ons. Hij kent ons zitten en ons opstaan en verstaat van ver onze



gedachten. Als wij ons op een heilloze weg bevinden, zal Hij alles eraan doen ons op de eeuwige weg te leiden (Ps. 139). Dit deed Hij bij Adam en Eva, bij Hagar, en bij de Samaritaanse vrouw. En dat doet Hij ook bij u en bij mij. Want Hij leidt ons in de rechte sporen ter wille van Zijn Naam (Ps. 23:3).

Hij noemde Hagar bij haar naam. Ja, de slavin had een *naam*: Hagar. Abram en Sarai hadden het steevast over de 'slavin' (Gen. 16:2-6). De naam drukt onze persoonlijkheid uit: we zijn iemand. God laat zelfs een slavin in haar waarde. Zij 'is' iemand en daarom spreekt God haar aan bij haar naam. Als wij dit doen, scheidt het een vertrouwensband. De ander voelt zich meteen gewaardeerd. Hij of zij kent mij! Is het u wel eens opgevallen hoeveel namen Paulus wist te noemen (in o.a. Rom. 16:1-15)? Het waren niet de gemakkelijkste namen! Dit zegt iets over Paulus; hij moet zich hierin hebben 'geoefend' en was dan ook een echte herder. Wie meent een herderlijke roeping van de Heer te hebben, zal zich allereerst moeten toeleggen op het inprenten van namen. Een goede herder roept zijn eigen schapen bij hun naam (Joh. 10:3). Als een herder zijn schapen bij name kent en roept, scheidt dit een vertrouwensband.

Waar kom je vandaan, en waar ga je heen? God weet dat overigens precies (Ps. 139). Dit was geen vraag om informatie, alsof het de Engel aan kennis ontbrak. Nee, het werd Hagar duidelijk gemaakt dat hier een Persoon voor haar stond, Die haar door en door kende. Iemand die volledig op de hoogte was van wat zich had afgespeeld en ook wist waar de reis naar toe ging. Laten wij niet vergeten dat Hij Die Zich hier in genade om Hagar bekommerde, Dezelfde is die eens op de Grote Witte Troon zal zitten. De boeken die geopend worden om de ongelovige doden te oordelen (Openb. 20:11-15), zijn niet nodig om Hem informatie te verschaffen – zoals een rechter vandaag eerst de stukken moet doornemen om een oordeel te kunnen uitspreken. Nee, Hij is de Alwetende! Hij weet waar wij vandaan komen, wat wij gedaan hebben en waar wij naar toe gaan.

Ik geloof dat elk mens die zich op een *heilloze* weg bevindt, vroeg of laat een ontmoeting krijgt met God. Vandaag kunnen wij Hem ontmoeten 'bij de bron'.

Want in en door Zijn Woord wil God tegen ons spreken. De Heiland wil ons te drinken geven van het levende water, dat springt tot in het eeuwige leven (vgl. Joh. 4). Straks zit Hij als de Rechter op de troon. Wie nu het verkwikkende water van het leven weigert, zal er in de poel van vuur om smeken. Maar dán is het te laat (vgl. Openb. 20:15; Luk. 16:24-26). Het is de mensen beschikt *eenmaal* te sterven en daarna het oordeel (Hebr. 9:27). '*Waar komt u vandaan en waar gaat u heen?*' Wat is mijn bestemming? Ben ik op weg naar de hemel, of naar de hel? Er is geen andere bestemming!

Hagar probeerde haar relatieproblemen op te lossen door te vluchten en terug te keren naar Egypte. Hoewel wij begrip kunnen opbrengen voor haar vluchtpoging, was dit niet de oplossing die God in gedachten had: '*Toen zei de Engel van de HEERE tegen haar: Keer terug naar uw meesteres, en onderwerp u aan haar gezag*' (vs. 9). Relatieproblemen lossen we niet op door te vluchten. De problemen in onze gezinnen en gemeenten zullen we op de juiste manier moeten aanpakken; niet door elkaar de huid vol te schelden, te beschuldigen, te vernederen, te verachten etc. Relatieproblemen kunnen nooit op een vleselijke manier worden opgelost. Elkaar bijten en opeten is vleselijk (Gal. 5:15; vgl. 1 Kor. 3:3). En aangezien de zwakkere in een conflict niet opgegeten wil worden, neemt hij of zij verwond de benen.

Conflicten in relaties zijn praktisch onvermijdelijk, ook onder christenen! Conflicten moeten op een 'geestelijke' manier worden opgelost. Dat wil zeggen: wij moeten Gods Geest, niet het vlees, Zijn werk in ons laten doen. De vrucht van de Geest is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw [geloof], zachtmoedigheid, zelfbeheersing (Gal. 5:22). Dit houdt óók in dat van ons wel eens verwacht kan worden naar de ander terug te gaan en ons te vernederen – zoals hier van Hagar wordt verwacht. Voor het vlees is dit teveel, het wil en kan dit niet; maar die van Christus zijn, hebben het vlees gekruisigd met de hartstochten en de begeerten (Gal. 5:24). Dit te beamen kost ons niet zoveel moeite, maar als het op de *praktijk* aankomt, blijkt het vlees vaak springlevend te zijn. Lees Galaten 5:16-26 nog eens rustig door. Alleen als wij de les van Galaten 5 hebben geleerd, zijn wij in staat vastgelopen relaties te herstellen. In Galaten 6:1 wordt dit door Paulus nog eens bevestigd. Mensen die *geestelijk* zijn, kunnen relatieproblemen van anderen oplossen. Iemand die geestelijk en zachtmoedig is en zich van zijn eigen zwakheid bewust is [ziende op zichzelf], zal de ander de 'voeten' en niet de 'oren' willen wassen als zijn falen.

De Engel van de Heere gaf Hagar een geweldige belofte: Hij zou haar nageslacht zeer talrijk maken, zodat het vanwege de menigte niet te tellen was. De zoon die ze zou baren, moest Ismaël worden genoemd, d.i. 'God hoort', omdat *de HEERE*

haar verdrukking gehoord had (vs. 10-11). Vervolgens wordt een karakterschets van haar zoon gegeven. Ismaël zou een wilde ezel van een mens zijn; zijn hand zou tegen allen zijn en de hand van allen tegen hem; en hij zou wonen tegenover al zijn broeders (vs. 12). De Heere had haar verdrukking gehoord. Wat een troostrijke woorden! God hoort naar onze ellende. Er is zoveel ellende in de wereld, en misschien ook wel in uw en mijn wereldje. God is niet ergens in de verte, waar alle ellende aan Hem voorbijgaat. Nee, Hij is volledig op de hoogte van onze omstandigheden. Toen de Israëlieten zuchtten onder de slavernij in Egypte, schreeuwden ze het uit, zodat hun hulpgeroep omhoog steeg tot God. *'Toen hoorde God hun gekerm, en God dacht aan Zijn verbond met Abraham, met Izak en met Jakob. En God zag God naar de Israëlieten om en ontfermde Zich over hen'* (Ex. 2:23-25).

God heeft bemoeienis met een heel volk; maar Hij heeft ook bemoeienis met onze persoonlijke situatie, zoals hier bij Hagar. Zij had zichzelf behoorlijk in de problemen gewerkt, net zoals de Samaritaanse vrouw in het Nieuwe Testament. Dit is voor God echter geen belemmering. Het zijn juist dit soort teleurgestelde mensen aan wie Hij ontferming bewijst, mensen die schipbreuk hebben geleden en van anderen niets meer hebben te verwachten. Eén kort gebed brengt de hemel in beweging. De tollenaar bad: *'O God, wees mij, de zondaar genadig'* (Luk. 18:13). God hoort dit soort gebeden. Hij is niet ver weg, Hij is nabij! Toen het David bang te moede was, riep hij de HEERE aan. Tot zijn God riep hij om hulp en God hoorde zijn stem in Zijn paleis. Het hulpgeroep drong door tot in Zijn oren (Ps. 18:7).

God hoorde niet alleen Davids hulpgeroep, maar Hij boog Zich ook tot hem neer (Ps. 40:2). Een noodkreet in het luchtledige is frustrerend en kan iemand wanhopig maken. Het is al geweldig dat wij een God hebben, Die ons hulpgeroep hoort. Maar Hij buigt Zich ook over ons heen, zoals een vader of moeder zich over een kind buigt dat gevallen is of bang is. Dat is helemaal geweldig. Lees ook Psalm 107. Boven de psalm staat: *'God redt uit alle nood'*. Er is voor Hem geen nood te groot om uitredding te geven. Ja, zelfs dwazen, die vanwege hun zondige wandel en hun ongerechtigheden gepijnigd worden, wil Hij in Zijn genade uit hun angsten verlossen (Ps. 107:17-19). In het Nieuwe Testament lezen we: *'De Heer is nabij. Weest in niets bezorgd, maar laat in alles, door gebed en smeking met dankzegging, uw verlangens bekend worden bij God. En de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaren in Christus Jezus'* (Fil. 4:6-7).

Lachai-Roï



'En zij gaf de HEERE, Die tot haar sprak, de naam: U bent de God Die naar mij omziet! Want zij zei: Heb ik hier dan Hem gezien Die naar mij omgezien heeft? Daarom gaf men die put de naam: de put Lachai-Roï; zie, hij ligt tussen Kades en Bered' (Gen. 16:13-14).

God is de God des aanzien. Hij wil naar ons omzien. Hoewel Hagar geruime tijd bij Abram en Sarai had gewoond, had zij God via hen niet werkelijk leren kennen. Maar hier bij de waterbron, in de stilte van de woestijn, heeft zij God ontmoet en Hem leren kennen. Daarom gaf men die put de naam Lachai-Roï, d.i. 'de bron van de Levende Die naar mij omziet'. Hier bij

deze waterput heeft ze persoonlijk ervaren dat God leeft en dat Hij naar haar omzag. Helaas is het mogelijk dat mensen in onze nabije omgeving via ons geen goed beeld van God krijgen. Wij hebben al snel ons oordeel over hen klaar, als zij niet met ons de weg gaan. Maar wat laten wij van God en van de Heere Jezus zien in ons leven?

Paulus zegt dat wij dragers zijn van een schat (2 Kor. 4:7-10). Die schat bestaat niet uit goud of zilver, maar uit de *kennis* van God zoals Hij Zich in Christus heeft geopenbaard. Het is Gods bedoeling dat *Christus* in ons leven gezien wordt, dat *Hij* in ons gestalte krijgt (Gal. 4:19). Wat had Hagar bij Abram en Sarai gezien? List, bedrog, ongeloof, twist, verachting, vernedering. Zeker niet iets om jaloers op te worden! Door ongeloof en vleselijk gedrag kunnen wij mensen het juiste zicht op God benemen. En verbaasd vragen we ons af waarom zij het op een gegeven moment voor gezien houden. Als *dit* het beeld van God en van Christus is, hoeven wij ons niet erover te verbazen dat ze vroeg of laat de benen nemen.

Hagar heeft bij de bron Lachai-Roï ervaren dat God leeft en dat Hij naar haar omzag. Dit in tegenstelling tot de afgoden van Egypte, die het werk van mensenhanden waren. Zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet; zij hebben oren, maar horen niet; zij hebben een neus, maar ruiken niet; zij hebben handen, maar zij tasten niet; zij hebben voeten, maar zij gaan niet; zij geven geen geluid met hun keel (Ps. 115:4-7). God is de Levende Die naar mij omziet. Hij hoort, ziet, spreekt en heeft bemoeienis met mij. Ook Sarai en Abram hadden dit moeten weten. God wist heus wel dat Sarai onvruchtbaar was. Zij had op God moeten blijven vertrouwen. In plaats daarvan koos zij voor een andere weg, die haar veel pijn en verdriet heeft bezorgd. Het ironische in deze geschiedenis is dat juist Hagar, haar gevluchte en vernederde slavin, met een 'geloofservaring' naar haar terugkeerde. Hoe moeten Abram en Sarai zich gevoeld hebben, toen Hagar vertelde dat zij een ontmoeting met de levende God had gehad en dat Hij haar had gezegd dat de zoon die zij zou baren Ismaël, d.i. 'God hoort' moest worden genoemd!

Het is mogelijk dat wij al lange tijd onze weg met de Heer gaan. We hebben kennis van God en weten uit ervaring dat Hij de Almachtige is. Maar hoe vaak laten wij het niet afweten, als wij geen uitweg meer zien? In plaats dat wij op God vertrouwen, grijpen wij al snel naar wereldse middelen. Wij geven God niet de kans Zich in ons leven duidelijk te bewijzen; en dan komt er zomaar iemand bij ons binnenstappen die een geweldige ervaring met God heeft gehad. Iemand die getuigenis ervan geeft dat God leeft en dat Hij naar ons omziet. Hagar had het persoonlijk ervaren! Iets dergelijks gebeurde toen Maria Magdalena vertelde dat zij een ontmoeting met de levende Heer had gehad. En degenen die met Hem waren geweest? Zij geloofden het niet (vgl. Mark. 16:9-14). Geloven wij nog in de levende en de almachtige God? Abram en Sarai geloofden wel, maar tot op zekere hoogte. Het was het getuigenis van Hagar, dat hen weer erbij bepaalde dat Zijn Naam El-Roï is. Hij is de Levende Die naar mij omziet en bemoeienis met mijn leven heeft.

Dertien jaar stilte

'Hagar baarde een zoon bij Abram, en Abram gaf zijn zoon, die Hagar gebaard had, de naam Ismaël. Abram was zesentachtig jaar oud, toen Hagar Ismaël bij Abram baarde' (Gen. 16:15-16).

'Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de HEERE aan Abram en zei tegen hem: Ik ben God, de Almachtige (El Sjaddai). Wandel voor Mijn aangezicht en

wees oprecht. Ik zal Mijn verbond sluiten tussen Mij en u, en u uitermate talrijk maken' (Gen. 17:1-2).

Na de geboorte van Ismaël bleef het dertien jaar stil. Abram kreeg taal noch teken van de Heere. De laatste boodschap die Abram via Hagar had gekregen, was de naam van zijn zoon Ismaël (d.i. 'God hoort'). Hier moest Abram het dertien jaar lang mee doen. Hij had naar Sarai geluisterd en had gedacht langs de weg van het vlees de belofte te kunnen vervullen. Daarmee had hij zich op de grondslag van de *wet* geplaatst. De zoon die hieruit geboren werd, was *naar het vlees*. Dit was echter niet Gods bedoeling. De erfgenaam zou uit Sara – de vrije – geboren worden, door de belofte en op de grondslag van de *genade* (vgl. Gal. 4:21-31).

Als de beloofde zegen uitblijft, grijpen wij vaak naar andere middelen. Op onze eigen manier zorgen we ervoor dat we krijgen wat ons is beloofd, en denken dat dit welgevallig is in Gods ogen. De Heere zal ons hiervoor wel prijzen, we hebben immers met overleg gehandeld (vgl. Luk. 16:8). Ja, wij zijn heel vindingrijk, ook als het erom gaat onze kromme wegen recht te praten. Abram meende de belofte te 'versnellen' door Ismaël bij Hagar te verwekken. In werkelijkheid 'vertraagde' hij de belofte. Het schema van God liep hierdoor dertien jaar vertraging op. Beiden waren nu op een leeftijd gekomen dat ze niet meer aan kinderen konden denken. De kracht om te verwekken was met de jaren vervlogen (Rom. 4:19). Naar de mens gesproken was het onmogelijk nog een kind te verwekken, ook niet bij een bijvrouw! Maar dit is precies waar God ons hebben wil: als wij niets meer van onszelf verwachten, kan Hij in actie komen. Dan kan Hij laten zien dat Hij de levende en de almachtige God is: El Sjaddai, d.i. God, de Almachtige.

Er wordt niets gezegd over deze dertien jaar stilte. Hagar was met een boodschap naar Abram en Sarai teruggestuurd. El-Röi, de God des aanzien had met haar gesproken en haar zoon moest Ismaël worden genoemd, d.i. 'God hoort'. God had zo als het ware gezegd: Mijn oog is op jullie gericht. Ik ben de levende God. Ik zie jullie, hoor jullie en heb bemoeienis met jullie! Hieraan heeft Abram zich vastgeklemd en tegen alle hoop in heeft hij geloofd dat hij een vader van vele volken zou worden, volgens wat gezegd was: *Zó zal uw nageslacht zijn* (Rom. 4:18). En nu niet meer zwak in het geloof lette hij niet op zijn eigen afgestorven lichaam, daar hij ongeveer honderd jaar oud was, en niet op het afgestorven zijn van de moederschoot van Sara; en hij twijfelde niet aan de belofte van God door ongeloof, maar werd gesterkt in (of: door) het geloof, *terwijl hij God heerlijkheid gaf* en ten volle verzekerd was, dat wat Hij beloofd heeft, Hij ook machtig is te doen (Rom. 4:19-21; vgl. Hebr. 11:11).

Het Nieuwe Testament gaat volledig voorbij aan de periode dat de aartsvader zwak was in het geloof. God spreekt liever niet over onze zwakheden. Dertien jaar heeft hij nodig gehad om zijn geloofsoog weer op God te vestigen. Nu weten we uit het Nieuwe Testament wat zich in deze dertien jaar heeft afgespeeld! Abrams geloof werd beproefd, *opdat God erdoor verheerlijkt zou worden* (Rom. 4:21a). God wil in en door ons verheerlijkt worden. Beproevingen moeten we dan ook niet ontvluchten, zoals Hagar deed; of op een verkeerde, ongelovige manier proberen op te lossen, zoals Abram en Sarai deden. Laten we eerder op een positieve manier tegen de beproevingen aankijken. Ik zeg niet: 'Blijf lachen', als je wegzakt in ellende en zorg. Laten we nuchter blijven, beproevingen maken ons 'bedroefd' (1 Petr. 1:6). Maar als we in het geloof overeind blijven staan in de vuuroven van de beproeving, is dit tot lof en heerlijkheid van Jezus Christus (1 Petr. 1:6-7). Toen Sadrach, Mesach en Abed-Nego in de brandende vuuroven werden geworpen, was dit heus geen pretje! Maar toen ze er ongeschonden uitkwamen, omdat ze op God hadden vertrouwd, was dit tot heerlijkheid van God (Dan. 3:15-29). In een tijd van beproeving wordt duidelijk wie wij zijn. Waar zoeken wij dan onze hulp? De wereld zegt: Help jezelf! De zwakke in het geloof neemt zijn toevlucht tot zijn naaste en zegt: Help mij. Maar de sterke in het geloof zegt: 'Ik hef mijn ogen op naar de bergen: vanwaar zal mijn hulp komen? Mijn hulp is van de Heere, die hemel en aarde gemaakt heeft' (Ps. 121:1-2).

Na dertien jaar nam God de draad weer op met Abram en Hij verscheen aan hem als God, de Almachtige (El Sjaddaj). Opnieuw kreeg hij de belofte dat God hem uitermate talrijk zou maken. Deze belofte werd nog bekrachtigd met een eeuwig verbond. Als we deze geschiedenis overdenken, dan komen we onder de indruk van de wegen die God met de Zijnen gaat. Ook aan *ons* heeft Hij Zichzelf geopenbaard. Behalve het feit dat wij God als de Almachtige kennen, is Hij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, en ook *onze* God en Vader (Ef. 1:3; Joh. 20:17). Abraham en zijn nakomelingen – het volk Israël – kregen het land Kanaän als altijddurende bezitting (Gen. 17:8). Israël werd gezegend met materiële en aardse zegeningen. God heeft ons als christenen nog zoveel *meer* gegeven. Wij zijn gezegend met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus (Ef. 1:3). In Christus zijn wij uitverkoren vóór de grondlegging van de wereld (Ef. 1:4).

Er is nog een verschil met de aartsvader. God zei tegen hem: 'Wandel voor Mijn aangezicht en wees oprecht, of: onberispelijk' (Gen. 17:1b). Wij zijn echter reeds heilig en onberispelijk vóór Hem gesteld (Ef. 1:4b). Dit heeft met onze verkiezing in Christus te maken. God ziet ons in *Christus* aan. Wij zijn aangenaam gemaakt in de *Geliefde* (Ef. 1:7). Omdat Hij heilig en onberispelijk is, zijn wij het ook. Hij heeft ons tevoren door Jezus Christus tot het zoonschap voor Zichzelf bestemd, naar het

welbehagen van Zijn wil, tot lof van de heerlijkheid van Zijn genade (Ef. 1:4-5). Het is Gods wil dat wij als zonen bij Hem zullen wonen, dat is Gods grote doel met uw en mijn leven. In Efeziërs 1 wordt onze *positie* in Christus benadrukt. Omdat wij zonen *zijn*, mogen wij nu ook als zonen *wandelen* voor Gods aangezicht. Dit wordt vanaf Efeziërs 4 benadrukt. Daar gaat het om onze praktijk, onze wandel (Ef. 4:1,17,22; 5:2,8,15). Heiligheid is de vrucht van de verkiezing (Joh. Calvijn). Onze positie in Christus moet handen en voeten krijgen in ons leven. Daarom zegt Paulus: 'Ik vermaan u dan, dat u wandelt waardig de roeping waarmee u bent geroepen' (Ef. 4:1).

God is met Abram tot Zijn doel gekomen. Toen God Zichzelf na dertien jaar in genade aan hem openbaarde, kon hij niet blijven staan. Abram wierp zich op zijn aangezicht (Gen. 17:3). Iets dergelijks overkwam Paulus, toen hij zich met God en Zijn raadsbesluiten bezighield. In aanbidding boog hij zijn knieën voor de Vader van onze Heer Jezus Christus (Ef. 3:14). Als wij ons met deze liefdevolle en genadige God bezighouden, kunnen we niet overeind blijven staan. De God Die naar mij omziet en bemoeienis heeft met mijn leven, doet mij in aanbidding neervallen.

Abram en Sarai hebben door alles heen ervaren dat God de Almachtige is. Hij is El Sjaddai. Hij is in staat zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken (Ef. 3:20). Laten wij dus ook de belijdenis van de hoop onwankelbaar vasthouden, want Hij Die beloofd heeft, is getrouw (Hebr. 10:23). Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid. Amen (Ef. 3:21).

